

Suvestinė redakcija nuo 2013-01-01 iki 2014-06-30

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2004, Nr. [78-2764](#), i. k. 104301MISAK00D1-231

Nauja redakcija nuo 2013-01-01:

Nr. [D1-1111](#), 2012-12-28, Žin. 2012, Nr. 154-7946 (2012-12-29), i. k. 112301MISAK0D1-1111

**LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS
Į S A K Y M A S**

**DĖL ŠILTNAMIO EFEKTĄ SUKELIANČIŲ DUJŲ APYVARTINIŲ TARŠOS LEIDIMŲ
SKYRIMO IR PREKYBOS JAIS TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO**

2004 m. balandžio 29 d. Nr. D1-231

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatymo (Žin., 2009, Nr. [87-3662](#); 2010, Nr. [145-7427](#)) 5, 6, 7 ir 8 straipsniais, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 (Žin., 1998, Nr. [84-2353](#); 2010, Nr. [125-6395](#); 2011, Nr. [71-3422](#)), 7.9 punktu ir įgyvendindamas 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87/EB, nustatančios šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 96/61/EB (OL 2004 m. *specialus leidimas* 15 skyrius, 7 tomas, p. 631), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/29/EB (OL 2009 L 140, p. 63) (toliau – Direktyva 2003/87/EB), nuostatas:

1. T v i r t i n u Šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų skyrimo ir prekybos jais tvarkos aprašą.

2. P a v e d u biudžetinei įstaigai Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondui (toliau – LAAIF):

2.1. ne vėliau kaip iki kiekvienų metų vasario 28 d. išduoti veiklos vykdytojams tiems kalendoriniams metams paskirtus apyvartinius taršos leidimus ir užtikrinti visų Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų registre Lietuvos jurisdikcijai priklausančių sąskaitų valdymą pagal 2011 m. lapkričio 18 d. Komisijos Reglamento (ES) Nr. 1193/2011, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB ir Europos Parlamento, ir Tarybos sprendimą Nr. 280/2004/EB nustatomas Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos prekybos laikotarpio, prasidedančio 2013 m. sausio 1 d., ir tolesnių prekybos laikotarpių Sąjungos registras ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 2216/2004 ir (ES) Nr. 920/2010 (OL 2011, L 315), nuostatas;

2.2. skelbti LAAIF tinklalapyje veiklos vykdytojus, kurie iki kiekvienų metų balandžio 30 d. nustatyta tvarka neatsisakė tokio apyvartinių taršos leidimų (toliau – ATL) ir (ar) išmetamųjų teršalų mažinimo vienetų (toliau – TMV) ir patvirtintų išmetamųjų teršalų mažinimo vienetų (toliau – PTMV) skaičiaus, kuris atitiktų per praėjusius kalendorinius metus faktiškai į atmosferą išmestą ir Tvarkos apraše nustatyta tvarka nepriklausomo vertintojo patikrintą ir patvirtintą anglies dioksido ekvivalento kiekį.

3. P a v e d u Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentams raštu per 10 darbo dienų pranešti Aplinkos apsaugos agentūrai ir LAAIF apie leidimo išmesti šiltnamio efektą sukeliančių dujas išdavimą, pakeitimą ir galiojimo panaikinimą.

4. N u s t a t a u, kad šis įsakymas įsigalioja 2013 m. sausio 1 d.

APLINKOS MINISTRAS

ARŪNAS KUNDROTAS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2004 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. D1-231
(Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2012 m. gruodžio 28 d. įsakymo Nr. D1-1111
redakcija)

ŠILTNAMIO EFEKTĄ SUKELIANČIŲ DUJŲ APYVARTINIŲ TARŠOS LEIDIMŲ SKYRIMO IR PREKYBOS JAIS TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų skyrimo ir prekybos jais tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) nustato reikalavimus asmenims, dalyvaujantiems Europos Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje, siekiant, kad būtų skatinamas taupus ir ekonomiškai efektyvus išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) kiekio mažinimas.

2. Šis Tvarkos aprašas taikomas asmenims, kurie:

2.1. vykdo bet kurią Lietuvos Respublikos klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatymo (toliau – Įstatymas) 1 priede nurodytą veiklos rūšį atitinkančią veiklą;

2.2. rengia, derina, tvirtina ar išduoda dokumentus, reglamentuojančius ŠESD išmetimą;

2.3. kontroliuoja taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimuose (toliau – TIPK leidimas) arba taršos leidimuose įrašytų sąlygų ir įsipareigojimų įgyvendinimą;

2.4. vykdo ŠESD stebėseną, apskaitą, tikrina apskaitos ataskaitas ar teikia ataskaitas apie iš įrenginių ir orlaivių išmetamų ŠESD kiekį;

2.5. turi kitas šio Tvarkos aprašo ir Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, atnaujinimo ir panaikinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. 80 (Žin., 2002, Nr. [85-3684](#); 2005, Nr. [103-3829](#)) arba kitais teisės aktais, nustatytas teises ir pareigas Europos Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos srityse.

3. Šios Tvarkos aprašo nuostatos taikomos tik toms ŠESD, kurios yra nurodytos Įstatymo 1 priede.

4. Šis Tvarkos aprašas netaikomas:

4.1. šiltnamio efektą sukeliančias dujas išmetančiam įrenginiui (toliau – Stacionarus įrenginys) ar jo daliai, naudojamai moksliniams tyrimams, technologijų plėtrai ir naujiems produktams, procesams bandyti, ir

4.2. nuo 2013 m. sausio 1 d. kurą deginančiam įrenginiui, naudojančiam tik biomasę.

5. Šiame Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

5.1. **ankstesnio laikotarpio aviaciniai išmetamieji teršalai** – Įstatymo 1 priede nurodytai aviacijos veiklai naudojamų orlaivių metinis išmetamųjų teršalų kiekio vidurkis 2004, 2005 ir 2006 kalendoriniais metais;

5.2. **asmuo** – bet kuris fizinis arba juridinis asmuo;

5.3. **aviaciniai išmetamieji teršalai** – išmetami teršalai iš Įstatymo 1 priede nurodytoms aviacijos veiklos rūšims naudojamų orlaivių, kurie išskrenda iš valstybės narės teritorijoje esančio aerodromo ir / ar atskrenda į valstybės narės aerodromą iš trečiosios šalies;

5.4. **elektros energijos gamybos įrenginys** – įrenginys, kuriuo nuo 2005 m. sausio 1 d. ar vėliau gaminama trečiosioms šalims parduoti skirta elektros energija ir kuriame nevykdoma jokia kita Įstatymo I priede nurodyta veikla, išskyrus „kuro deginimą“;

5.5. **naujas šiltnamio efektą sukeliančias dujas išmetantis įrenginys** (toliau – **Naujas įrenginys**):

5.5.1. vykdomas vieną arba daugiau Įstatymo I priede nurodytų veiklos rūšių ir kuriam po 2011 m. birželio 30 d. pirmą kartą išduotas leidimas išmesti ŠESD;

5.5.2. pirmą kartą vykdančią veiklą, kuri nepatenka į Įstatymo I priede išvardytų veiklos rūšių sąrašą arba neapima Įstatymo I priede išvardytų veiklos rūšių ir ŠESD, tačiau ši veikla vienašališkai įtraukta į Europos Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą;

5.5.3. vykdančią vieną arba daugiau Įstatymo I priede išvardytų veiklos rūšių arba veiklą, kuri nepatenka į Įstatymo I priede išvardytų veiklos rūšių sąrašą arba neapima Įstatymo I priede išvardytų veiklos rūšių ir ŠESD, tačiau ši veikla vienašališkai įtraukta į Europos Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, ir kurio pajėgumai buvo labai išplėsti po 2011 m. birželio 30 d.;

5.6. **nepriklausomas vertintojas** – Nacionalinio akreditacijos biuro prie Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos (toliau – NAB) pagal 2012 m. birželio 21 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 600/2012 dėl išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ataskaitų ir tonkilometrių duomenų ataskaitų patikros ir vertintojų akreditavimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB (OL 2012 L 181, p. 1) (toliau – Reglamentas Nr. 600/2012) nuostatų reikalavimus akredituota įstaiga arba kitos Europos Sąjungos nacionalinės akreditacijos institucijos akredituotas asmuo, kuriam suteikta teisė tikrinti iš įrenginių ir (ar) orlaivių išmetamų ŠESD kiekio stebėsenos ataskaitas ir tonkilometrių duomenų ataskaitas;

5.7. **komercinės oro transporto priemonės naudotojas** – už atlygį visuomenei teikiantis reguliaraus ar nereguliaraus oro susisiekimo paslaugas, apimančias keleivių, krovinių ar pašto skraidinimą;

5.8. **kuro deginimas** – kuro oksidacija, nesvarbu, kaip naudojama šiuo procesu gaminama šilumos, elektros arba mechaninė energija ir ar vykdoma bet kokia kita su šiuo procesu tiesiogiai susijusi veikla, įskaitant išmetamųjų dujų šlapią valymą;

5.9. **orlaivio naudotoją administruojanti valstybė narė** – už orlaivio naudotojo, įtraukiamo į Europos Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančioms dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, administravimą atsakinga valstybė narė, kuri orlaivio naudotojo atžvilgiu yra:

5.9.1. valstybė narė, tam orlaivio naudotojui išdavusi licenciją oro susisiekimui vykdyti pagal 2008 m. rugsėjo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1008/2008 dėl oro susisiekimo paslaugų teikimo Bendrijoje bendrųjų taisyklių (OL 2008 L 293, p. 3) nuostatas, ir

5.9.2. visais kitais atvejais – valstybė narė, kuriai teko didžiausia apskaičiuotų ŠESD išmetimų, tam orlaivio naudotojui vykdančią skrydžius baziniais metais, dalis;

5.10. **I priede nurodyta valstybė** – į Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos (toliau – JTBBKK) I priedo sąrašą įrašyta valstybė, kuri yra ratifikavusi Kioto protokolą, kaip nurodyta Kioto protokolo 1 straipsnio 7 dalyje;

5.11. **projekto veikla** – projekto veikla, kurią patvirtino viena arba daugiau I priede nurodytų valstybių vadovaudamosi Kioto protokolo 6 arba 12 straipsniu ir pagal JTBBKK arba Kioto protokolą priimtais sprendimais;

5.12. **šiltnamio efektą sukeliančios dujos** – Įstatymo 2 straipsnio 13 dalyje išvardytos dujos ir kiti natūralūs ir antropogeninės kilmės dujiniai atmosferos komponentai, kurie absorbuoja ir pakartotinai išspinduliuoja infraraudonuosius spindulius;

5.13. **šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimas** – Įstatymo 1 priede išvardytų šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimas į atmosferą iš įrenginio šaltinių arba aviacijos veiklą vykdančio orlaivio išmetamos dujos;

5.14. **visuomenė** – vienas ar keli fiziniai ar juridiniai asmenys ir jų organizacijos, asociacijos ar grupės.

6. Kitos Tvarkos apraše vartojamos sąvokos atitinka Įstatyme ir kituose teisės aktuose apibrėžtas sąvokas.

II. LEIDIMO IŠMESTI ŠILTNAMIO EFEKTĄ SUKELIANČIAS DUJAS IŠDAVIMAS, PAKEITIMAS IR GALIOJIMO PANAIKINIMAS STACIONARIEMS ĮRENGINIAMS

7. Leidimas išmesti ŠESD iš Stacionarių įrenginių išduodamas, pakeičiamas ir jo galiojimas

panaikinamas Įstatymo 7 straipsnio, Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, atnaujinimo ir panaikinimo taisyklių ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

8. Veiklos vykdytojas, valdantis ir (ar) naudojantis Stacionarius įrenginius, norintis gauti leidimą išmesti ŠESD, kuris yra TIPK leidimo arba taršos leidimo dalis, pateikia paraišką Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamentui (toliau – RAAD), kurio kontroliuojamoje teritorijoje vykdoma Įstatymo 1 priede nurodyta veikla. Paraiškoje turi būti nurodoma:

- 8.1. įrenginio netechninio aprašymo santrauka ir jame vykdomos veiklos rūšys;
- 8.2. įrenginyje naudojamos technologijos aprašymas;
- 8.3. įrenginio šaltiniai, iš kurių į atmosferą išmetamos ŠESD, nurodytos Įstatymo 1 priede;
- 8.4. kuras ir žaliavos, kurias naudojant išmetamos ŠESD, ir jų kiekis;
- 8.5. numatomos vykdyti ŠESD stebėsenos ir apskaitos principai ir metodai;

8.6. veiklos vykdytojo įsipareigojimas iki kiekvienų metų balandžio 30 d. atsisakyti tokio apyvartinių taršos leidimų (toliau – ATL) ir (ar) išmetamųjų teršalų mažinimo vienetų (toliau – TMV) ir patvirtintų išmetamųjų teršalų mažinimo vienetų (toliau – PTMV) skaičiaus, kuris yra lygiavertis per praėjusius kalendorinius metus į atmosferą išmestam anglies dioksido ir (ar) kitų ŠESD kiekiui.

9. RAAD išduoda TIPK leidimą arba taršos leidimą, kuriuo veiklos vykdytojui, kuris valdo ir (ar) naudoja Lietuvos Respublikos teritorijoje esančius Stacionarius įrenginius, suteikiama teisė iš viso įrenginio arba iš jo dalies išmesti ŠESD.

10. RAAD ne rečiau kaip kas penkerius metus, jei šio Tvarkos aprašo 7 punkte nurodyti teisės aktai nenustato kitaip, peržiūri leidimą išmesti ŠESD ir raštu informuoja veiklos vykdytoją apie būtinus atlikti pakeitimus.

11. Leidimą išmesti ŠESD galima išduoti vienam įrenginiui arba keliems toje pačioje vietoje ir to paties veiklos vykdytojo eksploatuojamiems įrenginiams.

12. Leidime išmesti ŠESD nurodoma:

- 12.1. įrenginio pavadinimas, veiklos vykdytojo kontaktiniai ir buveinės adreso duomenys;
- 12.2. įrenginyje vykdomų Įstatymo I priede išvardytų veiklų rūšys;
- 12.3. įrenginio šaltiniai (taršos šaltiniai), iš kurių į atmosferą išmetamos ŠESD;
- 12.4. kuras ir žaliavos, kuriuos naudojant išmetamos ŠESD, ir jų kiekis;
- 12.5. reikalavimai ŠESD stebėsenai, apskaitos vykdymui ir ataskaitų teikimui;

12.6. stebėsenos planas, kuris rengiamas pagal 2012 m. birželio 21 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 601/2012 dėl išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėsenos ir ataskaitų teikimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB (OL 2012 L 140, p. 30) (toliau – Reglamentas Nr. 601/2012) numatytus reikalavimus;

12.7. sąlyga, atitinkanti veiklos vykdytojo paraiškoje TIPK leidimui arba taršos leidimui gauti pateiktą įsipareigojimą, kad veiklos vykdytojas kiekvienais metais iki balandžio 30 d. pagal 2011 m. lapkričio 18 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 1193/2011, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB ir Europos Parlamento, ir Tarybos sprendimą Nr. 280/2004/EB nustatomas Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos prekybos laikotarpio, prasidėsiančio 2013 m. sausio 1 d., ir tolesnių prekybos laikotarpių Sąjungos registras ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) 2216/2004 ir (ES) Nr. 920/2010 (OL 2011 L 315, p. 1) (toliau – Reglamentas Nr. 1193/2011), reikalavimus ir Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų registro naudojimo taisyklės privalo atsisakyti tokio ATL ir (ar) TMV ir PTMV skaičiaus, kuris yra lygiavertis per praėjusius kalendorinius metus į atmosferą išmestam anglies dioksido ir (ar) kitų ŠESD kiekiui.

III. LEIDIMO IŠMESTI ŠILTNAMIO EFEKTĄ SUKELIANČIAS DUJAS IŠDAVIMAS ORLAIVIŲ NAUDOTOJAMS

13. Orlaivio naudotojo pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro įsakymu nustatytus reikalavimus parengtas ir Lietuvos Respublikos aplinkos

ministro ar jo įgaliotos institucijos patvirtintas ŠESD stebėsenos planas suteikia teisę išmesti ŠESD.

14. Komerčinės oro transporto priemonės naudotojui, kurio orlaivių skrydžių ir aviacinių išmetamųjų teršalų slenkstinis dydis yra mažesnis, nei nurodyta Įstatymo 1 priede, leidimas išmesti ŠESD nereikalingas.

IV. ATL SKYRIMAS ŠILTNAMIO EFEKTĄ SUKELIANČIAS DUJAS IŠMETANTIEMS STACIONARIEMS ĮRENGINIAMS

15. Nuo 2013 m. sausio 1 d. veiklos vykdytojai, valdantys ir (ar) naudojančys Stacionarius įrenginius, visus ATL, išskyrus tuos, kurie suteikiami nemokamai, įsigyja aukciono būdu pagal 2010 m. lapkričio 12 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 1031/2010 dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų pardavimo aukcione pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87/EB, nustatančios šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje, terminų, administravimo ir kitų aspektų (OL 2010 L 302, p. 1) (toliau – Reglamentas Nr. 1031/2010), reikalavimus.

16. Nuo 2013 m. sausio 1 d. veiklos vykdytojams, kurie 2008–2012 m. valdė ir (ar) naudojo Stacionarius įrenginius ir vykdė bent vieną Įstatymo 1 priede nurodytą veiklos rūšį, išskyrus elektros energijos gamybos įrenginius, nemokamai suteikiamų ATL skaičius yra iki 80 % leidimų skaičiaus, skaičiuojamo pagal 2011 m. balandžio 27 d. Komisijos sprendimo Nr. 2011/278/ES, kuriuo nustatomos suderinto nemokamo apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Direktyvos 2003/87/EB 10a straipsnį pereinamojo laikotarpio Sąjungos taisyklės (OL 2011 L 130, p. 1–45) (toliau – Sprendimas Nr. 2011/278/ES), reikalavimus, o vėliau, siekiant, kad 2027 m. nemokamų ATL visai nebūtų skiriama, nemokamai suteikiamų leidimų skaičius mažėja kiekvienais metais vienodomis dalimis, nustatant, kad 2020 m. suteikiama 30 % nemokamų ATL.

17. Nuo 2013 m. sausio 1 d. ir kiekvienais tolesniais metais iki 2020 m. Komisijos sprendimu patvirtintiems Stacionariams įrenginiams sektoriuose arba jų pošakiuose, kuriems būdinga didelė anglies dioksido nutekėjimo rizika, ir centrinio šildymo šilumos gamybos ar vėsinimo įrenginiams ir didelio naudingumo termofikacijos įrenginiams nemokamai suteikiama iki 100 % pagal Sprendimo Nr. 2011/278/ES reikalavimus apskaičiuoto ATL skaičiaus. Po 2013 m. kiekvienais metais bendras minėtiems įrenginiams tokiai šilumos gamybai suteikiamų ATL skaičius koreguojamas taikant 1,74 % linijinį koeficientą.

18. 2013–2020 metų laikotarpiui veiklos vykdytojams, kurie 2008–2012 m. valdė ir (ar) naudojo Stacionarius įrenginius ir vykdė bent vieną Įstatymo 1 priede nurodytą veiklos rūšį, pagal Sprendimo Nr. 2011/278/ES reikalavimus apskaičiuotas ir Europos Komisijos sprendimu patvirtintas nemokamai suteikiamų ATL skaičius nustatomas patvirtinant Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos ūkio ministro įsakymu Europos Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje dalyvaujančių veiklos vykdytojų sąrašą (toliau – Sąrašas).

19. 2013–2020 metų laikotarpiu veiklos vykdytojams, planuojantiems valdyti ir (ar) naudoti Naujus įrenginius, neįtrauktus į Sąrašą ir kuriuose bus vykdoma bent viena Įstatymo 1 priede nurodyta veiklos rūšis, nemokamai suteikiamų ATL skaičius pateiktas paraiškoje apskaičiuojamas vadovaujantis Sprendimu Nr. 2011/278/ES ir skiriamas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos ūkio ministro įsakymu nustatyta tvarka, atsižvelgiant į Europos Komisijos priimtą sprendimą dėl nemokamo ATL suteikimo iš Bendrijos rezervo Naujiems įrenginiams.

20. 2013–2020 metų laikotarpiu veiklos vykdytojams, padidinusiems arba sumažinusiems esamus Stacionarių įrenginių pajėgumus, ATL skaičius apskaičiuojamas ir keičiamas vadovaujantis Sprendimo Nr. 2011/278/ES nuostatomis.

21. Išimties tvarka 2013–2020 metų laikotarpiu nemokami ATL suteikiami elektros energijos gamybos įrenginiams, veikiantiems nuo 2008 m. gruodžio 31 d., arba įrenginiams, kurių investicijos nuo šios dienos praktiškai pradėtos. 2013 m. visi nemokami pereinamojo laikotarpio ATL elektros energijos gamybai modernizuoti negali viršyti 70 % vidutinio metinio patikrintų išmetamų ŠESD 2005–2007 m. ATL kiekio vidurkio ir vėliau laipsniškai mažėja iki 2020 m., kai nemokami ATL

nesuteikiami. Kiekvienam elektros energijos gamybos įrenginiui nemokamai skiriamas ATL kiekis apskaičiuojamas pagal 2011 m. kovo 29 d. Komisijos sprendimo K(2011) 1983 „Dėl nemokamų pereinamojo laikotarpio apyvartinių taršos leidimų išdavimo elektros energijos gamybos įrenginių operatoriams metodikos gairių pagal Direktyvos 2003/87/EB 10c straipsnio 3 dalį“ reikalavimus ir suteikiamas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymu nustatyta tvarka, atsižvelgiant į Europos Komisijos priimtą sprendimą.

22. Naujų įrenginių vykdomai elektros energijos gamybos veiklai nemokami ATL nesuteikiami.

V. BENDRAS AVIACIJOS VEIKLAI SKIRTŲ ATL SKAIČIUS IR JŲ SKYRIMAS ORLAIVIŲ NAUDOTOJAMS

23. Laikotarpiui nuo 2013 m. sausio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d. ir kiekvienam vėlesniam laikotarpiui bendras orlaivių naudotojams paskirstomų ATL skaičius yra lygus 95 % ankstesnio laikotarpio aviacinių išmetamųjų teršalų kiekiui, padaugintam iš to laikotarpio metų skaičiaus, iš kurių ne mažiau kaip 15 % ATL orlaivio naudotojas privalo įsigyti aukciono būdu pagal Reglamente Nr. 1031/2010 nustatytus reikalavimus.

24. Tvarkos aprašo 23 punkte nurodytam laikotarpiui orlaivio naudotojas gali Aplinkos apsaugos agentūrai pateikti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro nustatyta tvarka paraišką dėl nemokamų ATL dalies suteikimo aviacijos veiklai vykdyti.

25. Orlaivio naudotojas prie paraiškos, nurodytos šios Tvarkos aprašo 24 punkte, Aplinkos apsaugos agentūrai pateikia nepriklausomo vertintojo ŠESD ataskaitos tinkamumo patvirtinimo pažymą apie patikrintą praėjusių kalendorinių metų išmestą ŠESD kiekį ir tonkilometrų duomenis.

26. Orlaivio naudotojas paraišką ir nepriklausomo vertintojo tinkamumo patvirtinimo pažymą Aplinkos apsaugos agentūrai pateikia likus ne mažiau kaip 21 mėnesiui iki Tvarkos aprašo 23 punkte nurodyto vėlesnio laikotarpio pradžios.

27. Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondas (toliau – LAAIF) kiekvienais metais iki vasario 28 d. išduoda kiekvienam orlaivio naudotojui nemokamų ATL kiekį, kuris apskaičiuojamas pagal 2011 m. rugsėjo 26 d. Komisijos sprendimo 2011/638/ES dėl santykinų taršos rodiklių, kuriais remiamasi nemokamai paskirstant šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinius taršos leidimus orlaivių naudotojams pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87/EB 3e straipsnį (OL 2011 L 252, p. 20-21), reikalavimus ir skiriamas atsižvelgiant į Europos Komisijos priimtą sprendimą, pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos ūkio ministro įsakymu patvirtintą Europos Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje dalyvaujančių orlaivio naudotojų sąrašą.

28. Orlaivio naudotojas iki 2015 m. birželio 30 d. gali pateikti paraišką dėl nemokamų ATL iš specialiojo orlaivių naudotojams skirto rezervo pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro įsakymu nustatytą tvarką.

29. Tvarkos aprašo 28 punkte nurodytas specialus orlaivių naudotojams skirtas rezervas galioja aštuonerių metų laikotarpiui, t. y. nuo 2013 m. sausio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d., ir kiekvienam kitam einamajam laikotarpiui.

VI. ATL, PTMV IR TMV NAUDOJIMAS

30. Veiklos vykdytojai, kurie neišnaudoja PTMV ir TMV, kuriuos jiems buvo leista naudoti 2008–2012 m. ir kuriems suteikta teisė šiuos vienetus panaudoti 2013–2020 m. laikotarpiu, gali pateikti prašymą LAAIF, kad PTMV ir TMV, gauti už 2008–2012 m. vykdytus projektų tipus, kuriuos 2008–2012 m. pagal Europos Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą buvo galima naudoti, būtų iškeisti į ATL, kurie galios nuo 2013 m. LAAIF, gavęs prašymą, iki 2015 m. kovo 31 d. atlieka šių vienetų keitimą į ATL.

31. LAAIF veiklos vykdytojų, kurie neišnaudoja visų PTMV ir TMV, kuriuos jiems buvo

leista naudoti 2008–2012 m. ir kuriems suteikta teisė šiuos vienetus panaudoti 2013–2020 m. laikotarpiu, iki 2013 m. užregistruotų projektų PTMV ir TMV, suteiktus už išmetamųjų ŠESD mažinimą nuo 2013 m., iškeičia į ATL, kurie galios nuo 2013 m.

32. LAAIF veiklos vykdytojams, kurie neišnaudoja visų PTMV ir TMV, kuriuos jiems buvo leista naudoti 2008–2012 m. ir kuriems suteikta teisė šiuos vienetus panaudoti 2013–2020 m. laikotarpiu, leidžia PTMV, suteiktus už išmetamųjų ŠESD mažinimą nuo 2013 m. įgyvendinant naujus projektus mažiausiai išsivysčiusiose šalyse nuo 2013 m., iškeisti į ATL.

33. Sudarius tarptautinį susitarimą dėl klimato kaitos, nuo 2013 m. sausio 1 d. Europos Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje galės būti naudojami tik projektų kreditai iš tų susitarimą ratifikavusių šalių.

34. Veiklos vykdytojas ir (ar) kitas asmuo, kuris nori įsigyti ATL ir (ar) TMV ir PTMV, jais naudotis ar disponuoti, privalo atsidaryti sąskaitą Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų registre Reglamento (ES) Nr. 1193/2011 ir Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų registro naudojimo taisyklių nustatyta tvarka. Veiklos vykdytojų ir kitų asmenų turimi ATL ir (ar) TMV ir PTMV yra registruojami ir kaupiami atskirose Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų registro sąskaitose.

35. Veiklos vykdytojas ir (ar) kitas asmuo, turintis ATL ir (ar) TMV ir PTMV, gali juos perleisti kitiems asmenims Europos ekonominės erdvės valstybėse ir (ar) trečiosiose valstybėse, kurios nurodytos JTBBKKK I priede nurodytoms valstybėms, jeigu tie ATL ir (ar) sukaupti TMV ir PTMV yra Lietuvos ir kitos valstybės abipusiškai pripažinti.

36. Veiklos vykdytojas, dalyvaujantis Europos Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje, turi teisę naudoti (mainyti, atsisakyti ir deklaruoti) nustatytą dalį TMV ir PTMV privalomam ATL kiekio atsisakymui, kuris yra lygiavertis per praėjusius kalendorinius metus išmestam ŠESD kiekiui.

37. Draudžiama šios Tvarkos aprašo 30 punkte nurodytam atsiskaitymui naudoti PTMV ir TMV, jeigu jie gauti iš:

37.1. branduolinių objektų veiklos;

37.2. žemės naudojimo, žemės naudojimo paskirties keitimo ir miškininkystės veiklos;

37.3. kitos veiklos pagal Europos Sąjungos teisės aktų nustatytus reikalavimus.

38. Draudžiama Tvarkos aprašo 36 punkte nurodytam ATL kiekio atsisakymui naudoti daugiau TMV ir (ar) PTMV, negu veiklos vykdytojui paskirta per prekybinį laikotarpį, kuris nustatomas pagal Europos Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje dalyvaujančių veiklos vykdytojų sąrašo galiojimo laikotarpį.

39. LAAIF, raštu gavęs veiklos vykdytojo prašymą, panaikina veiklos vykdytojo sąskaitoje sukauptus ATL, TMV ir PTMV vadovaudamasis Reglamento Nr. 1193/2011 nuostatomis.

40. Veiklos vykdytojui ATL galioja tik Europos Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje dalyvaujančių veiklos vykdytojų sąrašo galiojimo laikotarpiui.

41. ATL gali būti perkelti į kitus metus per tą patį prekybos laikotarpį, o į kitą prekybos laikotarpį – vadovaujantis Europos Sąjungos teisės aktuose nustatytais reikalavimais.

42. LAAIF iki 2013 m. gegužės 1 d. atlieka ATL tvarkymo veiksmus pagal 2004 m. gruodžio 21 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 2216/2004 dėl standartizuotos ir apsaugotos registrų sistemos sutinkamai su 2003/87/EB Europos Parlamento ir Tarybos direktyva ir 280/2004/EB Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu (OL 2004 L 386 p.1) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2011 m. lapkričio 18 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 1193/2011, 61 straipsnio nuostatas.

43. Veiklos vykdytojų sukauptų PTMV ir TMV naudojimo tvarka nustatoma vadovaujantis Europos Sąjungos teisės aktuose nustatytais reikalavimais.

44. ATL neišduodami ŠESD išmetimui iš anglies dioksido surinkimo ir transportavimo į anglies dioksido geologinę saugyklą, kuri turi galiojantį leidimą saugoti anglies dioksidą, išduotą vadovaujantis Lietuvos Respublikos anglies dioksido geologinio saugojimo įstatymo (Žin., 2011, Nr. [91-4325](#)) nuostatomis.

VII. INFORMACIJOS TEIKIMAS

45. Visuomenė informuojama ir sudaromos sąlygos dalyvauti rengiant Europos Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje dalyvaujančių veiklos vykdytojų sąrašą pagal Visuomenės informavimo ir dalyvavimo rengiant planus ir programas, skirtas klimato kaitos valdymui aplinkos oro ir vandens apsaugai bei atliekų tvarkymui, tvarką, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. liepos 26 d. įsakymu Nr. D1-381 (Žin., 2005, Nr. [102-3789](#)).

46. Su ATL skyrimu susiję sprendimai, informacija apie JTBBKK Kioto protokolo bendrai įgyvendinamų ir švarios plėtros projektų veiklą, kurioje dalyvauja ir kurią įgyvendina Lietuvos Respublika ar joje registruoti juridiniai asmenys, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos parengtos ataskaitos Europos Komisijai dėl Direktyvos 2003/87/EB įgyvendinimo yra prieinamos ir visuomenei suteikiama informacija pagal Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių įstaigų įstatymo (Žin., 2000, Nr. [10-236](#); 2005, Nr. 139-5008) nuostatas ir Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarką, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. spalio 22 d. nutarimu Nr. 1175 (Žin., 1999, Nr. [90-2660](#); 2010, Nr. [19-864](#)).

VIII. VEIKLOS VYKDYTOJŲ IŠMETAMŲ ŠILTNAMIO EFEKTĄ SUKELIANČIŲ DUJŲ STEBĖSENA IR ATASKAITŲ PATIKRINIMO REIKALAVIMAI

47. Veiklos vykdytojai privalo vykdyti ŠESD stebėseną, apskaitą ir kiekvienais metais rengti praėjusių kalendorinių metų išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitas, vadovaudamiesi Tvarkos aprašo 1 priedu ir Reglamento Nr. 601/2012 nuostatomis.

48. Veiklos vykdytojai privalo pateikti šios Tvarkos aprašo 47 punkte nurodytas išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitas nepriklausomam vertintojui, kuris, įvertinęs ataskaitas pagal šios Tvarkos aprašo 2 priede nustatytus kriterijus, išduoda veiklos vykdytojui ŠESD ataskaitos tinkamumo patvirtinimo pažymą.

49. Veiklos vykdytojas, valdantis ir (ar) naudojantis Stacionarius įrenginius, ne vėliau kaip iki kiekvienų kalendorinių metų kovo 31 d. privalo parengti išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitas ir kartu su nepriklausomo vertintojo tinkamumo patvirtinimo pažyma pateikti RAAD, kurio kontroliuojamoje teritorijoje vykdomos Įstatymo 1 priede nurodytos veiklos rūšys.

50. Veiklos vykdytojai, kurie iki kiekvienų metų kovo 31 d. nepateikia praėjusių kalendorinių metų išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitos ir nepriklausomo vertintojo tinkamumo patvirtinimo pažymos, negali perleisti ATL kitam asmeniui tol, kol minėti dokumentai nebus pateikti.

51. Nepriklausomas vertintojas, atlikdamas veiklos vykdytojų ŠESD apskaitos ataskaitos patikrą, vadovaujasi Tvarkos aprašo 2 priedu bei Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos ūkio ministro įsakymais, parengtais pagal Reglamento Nr. 600/2012 nuostatas.

IX. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

52. Asmenys, pažeidę šio Tvarkos aprašo nuostatas, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

VEIKLOS VYKDYTOJŲ IŠMETAMŲ ŠILTNAMIO EFEKTĄ SUKELIANČIŲ DUJŲ STEBĖSENA IR ATASKAITŲ RENGIMAS

I. STACIONARIŲ ĮRENGINIŲ ŠILTNAMIO EFEKTĄ SUKELIANČIŲ DUJŲ STEBĖSENA IR ATASKAITŲ RENGIMAS

Šiltnamio efektą sukeliančių dujų stebėseną

1. ŠESD stebėseną vykdoma atliekant skaičiavimą arba instrumentinio matavimo būdu.
2. Anglies dioksido išmetimas apskaičiuojamas pagal šią formulę:

$$CO_2 = V_{\text{veiklos duomenys}} \times T_{\text{išmetamųjų teršalų faktorius}} \times O_{\text{oksidacijos faktorius}}, \text{ kur}$$

V veiklos duomenys – tai naudojamos kuro rūšys, medžiagos, sudeginto kuro kiekis, gamybos našumas ir t. t. ar kita informacija, kuri nustatoma remiantis faktiniais duomenimis, įrašais arba atliekant instrumentinius matavimus.

T išmetamųjų teršalų faktorius – visoms kuro rūšims naudojami su veikla susiję specifiniai išmetamųjų teršalų faktoriai, išskyrus, kai kuriai naudojamos atliekos, pvz., padangos ir pramonės procesų dujos. Akmens anglių kardo nustatytos savitosios vertės ir Europos Sąjungos valstybės narės arba valstybės ne Europos Sąjungos valstybės narės nustatytos savitosios gamtinių dujų vertės turi būti atskirai įvertintos ir nuolat patikslinamos. Naudojant naftos perdirbimo produktus, galima taikyti Tarpvyriausybinės klimato kaitos grupės (toliau – TCKG) rekomenduojamas vertes. Naudojant biomasę, išmetamųjų teršalų faktorius yra lygus nuliui.

O oksidacijos faktorius – taikomas, jeigu taikant išmetamųjų teršalų faktorių neatsižvelgiama į tai, kad dalis anglies neoksiduojama. Jeigu apskaičiuojant tam tikros veiklos specifinius išmetamųjų teršalų faktorius jau buvo atsižvelgta į oksidacijos laipsnį, tada galima netaikyti šio oksidacijos faktoriaus. Veiklos vykdytojas gali naudoti pagal Direktyvą 96/61/EB apskaičiuotus oksidacijos faktorius, jeigu veiklos vykdytojas įrodo, kad tam tikrų veiklos rūšių specifiniai faktoriai yra tikslesni.

3. Veiklos vykdytojas atskirai apskaičiuoja anglies dioksido ar kitų ŠESD išmetimą iš kiekvienos veiklos rūšies ir įrenginio.

4. Anglies dioksido išmetimas instrumentinio matavimo būdu nustatomas Europos Sąjungoje priimtais standartais arba metodais ir patvirtinamas pagalbiniais skaičiavimais.

5. Kitų ŠESD išmetimo stebėsenai ir vertinimui naudojami standartiniai arba priimti metodai, kuriuos, bendradarbiaudama su suinteresuotais asmenimis, parengia ir priima Europos Komisija.

Šiltnamio efektą sukeliančių dujų ataskaitų rengimas

6. Veiklos vykdytojas ataskaitoje pateikia įrenginio identifikavimo duomenų informaciją, įskaitant:

- 6.1. įrenginio pavadinimą;
- 6.2. adresą, pašto indeksą ir šalį;
- 6.3. įrenginyje vykdomų Įstatymo I priede išvardytų veiklų rūši ir jų skaičių;
- 6.4. atsakingo asmens telefoną, fakso numerį ir elektroninio pašto adresą;
- 6.5. veiklos vykdytojo pagrindinių bendrovių pavadinimą.

7. Veiklos vykdytojas ataskaitoje pateikia kiekvieno įrenginio apskaičiuotą išmetamą anglies dioksido ar kitų ŠESD kiekį ir nurodo:

- 7.1. veiklos duomenis;
- 7.2. taikomus išmetamųjų teršalų faktorius;
- 7.3. taikomus oksidacijos faktorius;
- 7.4. bendrą ŠESD kiekį;
- 7.5. nenumatytas aplinkybes.
- 8. Veiklos vykdytojas, vykdydamas instrumentinių matavimo būdu anglies dioksido ar kitų ŠESD stebėseną, ataskaitoje pateikia nustatytą:
 - 8.1. bendrą išmetamą anglies dioksido ar ŠESD kiekį;
 - 8.2. matavimo metodus ir jų patikimumo informaciją;
 - 8.3. nenumatytas aplinkybes.
- 9. Pateikiant ataskaitą iš deginimo procesų, taip pat turi būti nurodomas taikytas oksidacijos faktorius (jeigu į oksidacijos laipsnį nebuvo atsižvelgta).

II. AVIACINIŲ IŠMETAMŲJŲ TERŠALŲ IR TONKILOMETRIŲ STEBĖSENA IR ATASKAITŲ RENGIMAS

Anglies dioksido stebėseną

10. Aviaciniai išmetamieji teršalai (CO₂) apskaičiuojami pagal šią formulę:

Aviaciniai išmetamieji teršalai = D_{Degalų suvartojimas} × E_{išmetamųjų teršalų faktorius}, kur

D_{Degalų suvartojimas} – į degalų suvartojimo rodiklį turi būti įskaičiuojami aviacijos veikloje naudojamos pagalbinės jėgainės suvartoti degalai, o kiekvieno orlaivio skrydžio faktinis degalų suvartojimas apskaičiuojamas pagal degalų balansą, kuris apskaičiuojamas vadovaujantis Stebėsenos reglamente pateiktomis nuostatomis;

E_{išmetamųjų teršalų faktorius} – turi būti taikomi TKKG nustatyti išmetamųjų teršalų faktoriai, pateikti pagal 2006 m. TKKG aprašo gaires arba paskesnes atnaujintas šių gairių redakcijas, nebent konkrečiai veiklos rūšiai taikomi išmetimo koeficientai, kuriuos, pasitelkusios priimtinus analizės metodus, nustatė nepriklausomos akredituotos laboratorijos, būtų tikslesni. Biomasės išmetamųjų teršalų faktorius yra lygus nuliui.

11. Jei faktinio degalų suvartojimo duomenų nėra, tai degalų suvartojimo duomenims apskaičiuoti pagal geriausią turimą informaciją yra taikomas standartizuotas pakopinis metodas.

12. Atskirai turi būti atliekamas kiekvienam skrydžiui sunaudoto degalų rūšies kiekio apskaičiavimas.

Anglies dioksido stebėsenos ataskaitų rengimas

13. Kiekvienas orlaivio naudotojas ataskaitoje pateikia identifikavimo duomenų informaciją, įskaitant:

- 13.1. orlaivio naudotojo pavadinimą;
- 13.2. orlaivio naudotoją administruojančią valstybę narę;
- 13.3. adresą, įskaitant pašto indeksą ir šalį, kontaktinį adresą administruojančioje valstybėje narėje, jei skiriasi nuo pirmesnio adreso;
- 13.4. orlaivių registracijos numerius ir orlaivių rūšis;
- 13.5. oro vežėjo pažymėjimo ir licencijos oro susisiekimui vykdyti numerius, juos išdavusios valdžios institucijos pavadinimą;
- 13.6. kontaktinio asmens adresą, telefoną, fakso numerį ir elektroninio pašto duomenis;
- 13.7. orlaivio savininko pavadinimą;
- 13.8. anglies dioksido kiekį, įvertinant suvartotą degalų rūšį;
- 13.9. suvartotą degalų kiekį;
- 13.10. taikomą išmetamųjų teršalų faktorių.

14. Kiekvienas orlaivio naudotojas ataskaitoje pateikia bendrą anglies dioksido kiekį:

14.1. praėjusių kalendorinių metų orlaivio naudotojo vykdytų skrydžių, kurie atitinka Įstatymo I priede išvardytą aviacijos rūšių veiklą ir kurių išvykimo vieta – aerodromas valstybės narės teritorijoje, o atvykimo vieta – aerodromas tos pačios valstybės narės teritorijoje;

14.2. visų kitų praėjusių kalendorinių metų orlaivio naudotojo vykdytų skrydžių, kurie atitinka Įstatymo I priede išvardytą aviacijos rūšių veiklą;

14.3. bendrą anglies dioksido kiekį visiems praėjusių kalendorinių metų ataskaitoje orlaivio naudotojo vykdytiems skrydžiams ir kurių:

14.3.1. išvykimo vieta – bet kuri Europos Sąjungos valstybė narė, ir

14.3.2. išvykimo vieta – trečioji šalis, o atvykimo vieta – bet kuri Europos Sąjungos valstybė narė;

14.4. nenumatytas aplinkybės.

Tonkilometrių duomenų stebėseną ir ataskaitų rengimas

15. Kiekvienas orlaivio naudotojas apskaičiuoja tonkilometrių duomenis pagal šią formulę:

$T \text{ tonkilometrai} = A_{\text{atstumas}} \times N_{\text{naudingoji apkrova}}$, kur:

A_{atstumas} – ortodrominis atstumas tarp išvykimo ir atvykimo aerodromų, pridėjus papildomą neįskaitantį 95 km dėmenį;

$N_{\text{naudingoji apkrova}}$ – bendra skraidinamų krovinių, pašto ir keleivių masė. Apskaičiuojant naudingąją apkrovą atsižvelgiama į keleivių skaičių (orlaivyje esančių asmenų skaičius, neįskaitant įgulos narių).

16. Orlaivio naudotojas gali taikyti faktinę (pasvertą) keleivių ir registruoto bagažo masę, nurodytą jo atitinkamų skrydžių masės ir balanso dokumentuose, arba nustatytą standartinę kiekvieno keleivio ir jo registruoto bagažo vertę – 100 kg.

17. Orlaivio naudotojo paraiškoje ir ataskaitoje pateikiama informacija, įskaitant:

17.1. orlaivio naudotojo pavadinimą;

17.2. orlaivio naudotoją administruojančią valstybę narę;

17.3. adresą, įskaitant pašto indeksą ir šalį, kontaktinį adresą administruojančioje valstybėje narėje, jei skiriasi nuo pirmesnio adreso;

17.4. orlaivio registracijos numerius ir orlaivių rūšis;

17.5. oro vežėjo pažymėjimo ir licencijos oro susisiekimui vykdyti, juos išdavusios valdžios institucijos pavadinimą;

17.6. kontaktinio asmens adresą, telefoną, fakso numerį ir elektroninio pašto duomenis;

17.7. orlaivio savininko pavadinimą.

18. Orlaivio naudotojo paraiškoje pateikiama informacija apie planuojamus stebėti tonkilometrių duomenis, įskaitant:

18.1. skrydžių skaičių kiekvienai aerodromų porai;

18.2. naudingosios apkrovos ir kilometrų skaičių kiekvienai aerodromų porai;

18.3. tonkilometrių skaičių kiekvienai aerodromų porai;

18.4. pasirinktą keleivių ir naudingosios apkrovos masės skaičiavimo būdą;

18.5. bendrą visų praėjusių kalendorinių metų ataskaitoje orlaivio naudotojo vykdytų skrydžių ir tonkilometrių skaičių.

VEIKLOS VYKDYTOJŲ IŠMETAMŲ ŠILTNAMIO EFEKTĄ SUKELIANČIŲ DUJŲ STEBĖSENOS, APSKAITOS IR ATASKAITŲ PATIKRINIMO KRITERIJAI

1. Iš Įstatymo I priede išvardytų veiklos rūšių išmetamą ŠESD kiekį įvertina ir tikrina nepriklausomas vertintojas (toliau – Vertintojas).
2. Vertinant tikrinamas stebėjimo sistemų patikimumas, tikėtinumas, tikslumas, su išmetamų ŠESD išmetimu susiję duomenys ir ši informacija:
 - 2.1. veiklos vykdytojo pateikti veiklos duomenys, apskaičiavimai ir (ar) matavimų duomenys;
 - 2.2. ŠESD kiekio apskaičiavimui naudojamų faktorių pasirinkimas;
 - 2.3. apskaičiavimai, kuriais buvo nustatytas bendras išmetamųjų ŠESD kiekis;
 - 2.4. jeigu buvo taikomi instrumentiniai matavimai, matavimo metodų pasirinkimo ir naudojimo tinkamumas.
3. Ataskaitoje nurodyto išmesto ŠESD kiekio patikimumą galima patikrinti tik tada, jeigu veiklos vykdytojas įrodo, kad:
 - 3.1. pateiktuose duomenyse nėra nesuderinamumų;
 - 3.2. duomenys buvo surinkti taikant patvirtintus standartus;
 - 3.3. atitinkami įrenginių aprašai yra išsamūs ir nuoseklūs.
4. Vertintojui turi būti užtikrinama laisva prieiga į visas Įstatymo I priede išvardytų veiklų rūšių vykdymo vietas ir prie duomenų bazės, susijusios su tikrinamuoju dalyku.
5. Vertintojas atsižvelgia, ar įrenginys / orlaivis užregistruotas pagal Europos Sąjungos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemą (angl. *EMAS – Environmental Management and Audit Scheme*).
6. Patikrinimas turi būti grindžiamas visų įrenginių vykdomų veiklos rūšių strategine analize ir todėl Vertintojas privalo turėti bendrą visų vykdomų veiklos rūšių ir iš jų išmetamų teršalų apžvalgą.
7. Vertintojas, siekdamas nustatyti veiklos vykdytojo pateiktų duomenų ir informacijos patikimumą, atlieka patikrinimus ŠESD išmetimų šaltinių vietoje ir aerodrome. Kasmetinis vertintojo apsilankymas įrenginio vietoje, iš kurio ŠESD išmetimai neviršija 25 tūkst. t per metus, yra neprivalomas.
8. Vertintojas patikrina visų išmetimo šaltinių, kurie priskiriami įrenginiui ar orlaiviui ir kurie sudaro bendrą iš įrenginio išmetamą ŠESD kiekį, duomenų patikimumą ir, atsižvelgdamas į šią analizę, nustato tuos šaltinius, kurie sietini su didele paklaidos rizika, kitus stebėsenos ir ataskaitos pateikimo procedūros aspektus, galinčius turėti įtakos klaidingai nustatant bendrą ŠESD išmetimų kiekį. Paklaida pirmiausia turi būti siejama su išmetamųjų teršalų faktorių ir apskaičiavimo metodų pasirinkimu iš atskirų taršos šaltinių, kurie gali būti susiję su aukštu paklaidos lygiu.
9. Vertintojas atsižvelgia į visus veiksmingus rizikos kontrolės metodus, kuriuos veiklos vykdytojas naudoja siekdamas sumažinti neapibrėžties dydį.
10. Vertintojas, atlikdamas aviacijos veiklos rūšių apskaitos ataskaitų patikrinimą, papildomai įvertina, ar:
 - 10.1. atsižvelgta į visus skrydžius, atitinkančius Įstatymo I priede išvardytų rūšių aviacijos veiklą. Atlikdamas šią užduotį, Vertintojas remiasi skrydžių tvarkaraščio duomenimis ir kitais orlaivio naudoto eismo duomenimis, įskaitant duomenis, gautus iš Eurokontrolės (angl. *EUROCONTROL – The European Organisation for the Safety of Air Navigation*);
 - 10.2. bendri sunaudoti degalų duomenys atitinka pirktų ar kitaip įgytų degalų dokumentus;
 - 10.3. orlaivio naudotojo nurodyta naudingoji apkrova atitinka saugos tikslais saugomus naudingosios apkrovos dokumentus.
11. Vertintojas parengia tinkamumo patvirtinimo proceso ataskaitą, kurioje nurodo, ar veiklos

vykdytojo pateikta apskaitos ataskaita atitinka nustatytus reikalavimus ir išsamiai apibūdina visą apskaitos ataskaitoje pateiktą informaciją ir ŠESD patikrinimo pažymą, kurią pateikia veiklos vykdytoji.

12. Vertintojas turi būti nepriklausomas nuo veiklos vykdytojo, dirbti teisingai, objektyviai ir profesionaliai žinoti:

12.1. šio Tvarkos aprašo nuostatas, Reglamento Nr. 600/2012 nuostatas, Europos Komisijos priimtus atitinkamus standartus ir rekomendacijas;

12.2. su tikrinamomis veiklos rūšimis susijusius teisės aktus, reguliavimo ir administracinius reikalavimus;

12.3. visą informaciją, susijusią su duomenų rinkimu, išmetamųjų ŠESD kiekio nustatymu, matavimo metodais, apskaičiavimu ir pateikimu.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-542](#), 2005-11-11, Žin., 2005, Nr. 137-4948 (2005-11-19), i. k. 105301MISAK00D1-542

Dėl aplinkos ministro 2004 m. balandžio 29 d. įsakymo Nr. D1-231 "Dėl Šiltnamio dujų apyvartinių taršos leidimų išdavimo ir prekybos jais tvarkos aprašo patvirtinimo" pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-337](#), 2006-07-10, Žin., 2006, Nr. 79-3129 (2006-07-20), i. k. 106301MISAK00D1-337

Dėl aplinkos ministro 2004 m. balandžio 29 d. įsakymo Nr. D1-231 "Dėl Šiltnamio dujų apyvartinių taršos leidimų išdavimo ir prekybos jais tvarkos aprašo patvirtinimo" pakeitimo

3.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-126](#), 2010-02-10, Žin., 2010, Nr. 20-947 (2010-02-18), i. k. 110301MISAK00D1-126

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. balandžio 29 d. įsakymo Nr. D1-231 "Dėl Šiltnamio dujų apyvartinių taršos leidimų išdavimo ir prekybos jais tvarkos aprašo patvirtinimo" pakeitimo

4.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-1111](#), 2012-12-28, Žin., 2012, Nr. 154-7946 (2012-12-29), i. k. 112301MISAK0D1-1111

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. balandžio 29 d. įsakymo Nr. D1-231 "Dėl Šiltnamio dujų apyvartinių taršos leidimų skyrimo ir prekybos jais tvarkos aprašo patvirtinimo" pakeitimo